

**Aleg 1210**

## Sprawozdanie

Komisji przemysłowej o petycji Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego w sprawie wypłacenia uchwalonych pożyczek ze stałego funduszu przemysłowego.

### Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy wydał w ostatnich czasach szereg promes na pożyczki ze stałego funduszu przemysłowego — na sumę około 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> miliona koron.

Gdy wskutek znacznych trudności finansowych wykonanie uchwały sejmowej z 9. lutego 1912, polecającej zasilenie funduszu przemysłowego kwotą jednego miliona koron w r. 1913 drogą emisji pożyczki krajowej, okazało się niemożliwym, gdy inne wpływy stałego funduszu przemysłowego częścią zostały wyczerpane na wypłatę dawniejszych promes, częścią zaś niedopisały wskutek licznie udzielonych moratoryów, gdy wreszcie wskutek braku bezwzględnie oznaczenia najpóźniejszego terminu płatności pożyczek w promesach oraz wskutek innych zawartych tam zastrzeżeń eskont promes w bankach mimo wszelkie usiłowania okazał się niemożliwym: przemysłowcy, którzy otrzymali promesy, po dziś dzień nie znajdują się w posiadaniu pieniędzy i nie mają najmniejszych widoków szybkiej realizacji pożyczek.

Znaczna część pożyczek przyznanych przez Wydział krajowy, przeznaczona jest na zasilenie kapitału obrotowego danych przedsiębiorstw.

Gdy tedy równocześnie, jak wiadomo, w ciągu r. 1912 nastąpiła bardzo znaczna restrykcyja kredytu bankowego, z którego przedsiębiorstwa te poprzednio korzystały, pożyczka z funduszu przemysłowego przedstawi się dziś dla wielu z nich jako jedyna deska ratunku w ciężkiej a niezawinionej sytuacji.

Gdyby ta pomoc zawiodła, kraj musiałby wziąć na się za fatalne skutki obecnego przesilenia finansowego część tej odpowiedzialności, która ciąży na wielu instytucjach bankowych, wskutek przesadnych obaw restryngujących kredyty w bezwzględny sposób.

Wogóle jest obowiązkiem kraju dopełniać wziętych na się zobowiązań a także nie dać nikomu czekać lat całych na realizację uchwalonej dla niego pomocy. Obowiązek ten w sytuacji wyżej skreślonej rośnie do szczególnych rozmiarów.

Wobec tego jest rzeczą kraju postarać się bezzwłocznie o takie środki płynne, któreby umożliwiły bezzwłoczną wypłatę uchwalonych pożyczek.

Uchwała sejmowa z 9. lutego 1912 poleca Wydziałowi krajowemu, by drogą emisji pożyczki krajowej środki takie zdobył. Skoro emisya mogłaby obecnie nastąpić tylko po bardzo stratnym kursie, będzie zupełnie zgodne z intencją zacytowanej uchwały sejmowej, jeśli Wydział krajowy tymczasowo, tj. aż do możliwości emisji, drogą lombardu papierów krajowych, które posiada w znacznej ilości, zmo-

bilizował odpowiednią sumę pieniężną i wypłacił z niej wszystkie już uchwalone pożyczki.

Operacje lombardowe Wydział krajowy w ostatnich miesiącach już kilkakrotnie przeprowadzał. Nie ulega wątpliwości, że centralny Zarząd Banku austriacko-węgierskiego, do którego w myśl statutu filia lwowska będzie musiała się odnieść, da i w tym wypadku przyzwolenie na przyjęcie papierów krajowych w lombard.

Nie ulega też najmniejszej wątpliwości, że, jakkolwiek pożyczki lombardowe udzielane bywają tylko na przeciąg trzech miesięcy a Bank austriacko-węgierski w myśl statutu nie może wziąć na się formalnego zobowiązania prolongaty, to według ustalonej praktyki (gdy idzie o kraje, gminy, banki itp.), prolongowanie tych pożyczek lombardowych będzie odbywało się z kwartału na kwartał bez trudności tak długo, jak długo nie okaże się możliwym emitowanie pożyczki w myśl uchwały sejmowej z 9. lutego 1912 i wykupienie zastawu.

Ponieważ stopa procentowa pożyczek ze stałego funduszu przemysłowego wynosi 3%, ponieważ dalej kraj w razie emisji obligacji komunalnych w myśl uchwały sejmowej z 9. lutego 1912 musiałby od nich opłacać 4½% a stopa lombardu w Banku austro-węgierskim wynosi obecnie 7%, różnicę odsetek między 4½% a 7%, wynoszącą 2½%, musieliby wziąć na siebie sami przemysłowcy, obdarzeni pożyczkami, tak że przez czas lombardu, mogący wynosić 2—3 lat, płaciliby od danych pożyczek 5½% zamiast 3%. Nie trzeba dowodzić, że w obecnej sytuacji finansowej byłaby to pomoc zawsze jeszcze nadzwyczaj tania i że przemysłowcy z całą gotowością złożą oświadczenie, iż przez cały czas trwania lombardu, ewentualnie i przez trzy lata, gotowi są opłacać te wyższe odsetki.

Ci przemysłowcy zaś, co na pierwszy rok uwolnieni są od płacenia odsetek funduszowi przemysłowemu, płaciliby przez czas lombardu tylko powyższą dyferencję w wysokości 2½%.

Wprawdzie uchwała sejmowa z 9. lutego 1912 przeznaczą na rok 1913 funduszowi przemysłowemu dotację tylko w wysokości jednego miliona koron — atoli zdaniem komisji przemysłowej Wydział krajowy, przeprowadzając lombard na powyższy cel, będzie mógł i musiał wyjść ponad powyższą granicę nie tylko dlatego, że na to by uzyskać w Banku austriacko-węgierskim gotówkę jednego miliona koron, trzeba w myśl statutu zastawić papierów za 1,350.000 K nominale, lecz także dlatego, że Wydział krajowy z łatwo zrozumiałych powodów nie może czynić różnic między uchwalonemi już pożyczkami, i skoro wypłaci je jednym, nie będzie mógł odmówić tego samego drugim. Suma zaś pożyczek uchwalonych a niewypłaconych wynosi około 2½ miliona koron, z czego najmniej 1¾ miliona koron będzie dojrzałe do realizacji. Tak więc na to, aby Wydział krajowy mógł wypłacić wszystkie uchwalone już pożyczki, będzie musiał oddawać do lombardu stopniowo tj. w miarę wypłaty (w ciągu najbliższych miesięcy) papierów krajowych razem za mniej więcej 2,360.000 koron nominale.

Oto jest maksymalna granica omówionej operacji.

Kraj może jednak śmiało aż do tej granicy się posunąć, ponieważ lombard tak długo będzie trwał, jak długo emisja obligacji komunalnych nie będzie możliwą tj. w każdym razie po rok 1914 i 1915, w których to latach w myśl uchwały sejmowej z 9. lutego 1912 dalszy drugi i dalszy trzeci milion będą do dyspozycji dla funduszu przemysłowego.

Zresztą dla pokrycia ewentualnego przekroczenia sumy, będącej na papierze do dyspozycji na wypłatę pożyczek w tym roku, służyć ma nie tylko owa milionowa dotacja sejmowa, lecz także wpływ z zapadających rat i odsetek od dawniejszych pożyczek oraz zapewniona zupełnie dotacja państwowa w wysokości 100.000 K. To samo odnosi się do lat 1914 i 1915.

Z tego wszystkiego wynika jasno, że Wydział krajowy może śmiało pójść w danej operacji do tej granicy, do której pójść powinien tj. do sumy wszystkich dotąd uchwalonych, niewypłaconych a nadających się do realizacji pożyczek.

O ile cały powyższy modus procedendi ma charakter niezwykły — to komisya przemysłowa nie może nie zauważyć, że wskutek straszego przesilenia finansowego przemysł nasz stoi w znaku zdecydowanej „force majeure“ i że, o ile kraj bez żadnych ofiar materyalnych może tę „force majeure“ złagodzić, jest to jego niewątpliwym obowiązkiem.

Wreszcie Komisya przemysłowa po dokładnem rozpatrzeniu wszelkich ewentualnych dróg, któreby mogły prowadzić do celu, oraz po wysłuchaniu reprezentanta dyrekcji Banku krajowego nabrała pełnego przekonania, że w obecnej sytuacji finansowej możliwą jest jedynie droga, wyżej wskazana, droga operacji, dokonanej przez Wydział krajowy bezpośrednio z pomocą własnych papierów.

Komisya przemysłowa wnosi:

### Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by zgodnie z intencją uchwały sejmowej z 9. lutego 1912 bezzwłocznie i stanowczo postarał się o środki płynne dla wypłacenia wszystkich dotąd uchwalonych a nie wypłaconych i zdolnych do realizacji pożyczek ze stałego funduszu przemysłowego, ewentualnie drogą lombardu papierów krajowych — z tem, że koszta takiej operacji mają być ponoszone przez interesowanych przemysłowców.

Przewodniczący :

*A. Lubomirski.*

Sprawozdawca :

*Battaglia.*

---

